

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียน และชุมชน ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา : กรณีศึกษาโรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุงมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา และจัดทำชุดการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน สำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ที่ศึกษาโดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

ดำเนินการศึกษาข้อมูลทั่วไป ที่ควรทราบเกี่ยวกับพื้นที่ ที่จะทำการวิจัย โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบดูแลในพื้นที่และเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมในการวิจัย ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการทำความเข้าใจกับข้อแนะนำเพื่อที่จะดำเนินกิจกรรมการวิจัยในพื้นที่ได้ด้วยความเรียบร้อย การสัมภาษณ์ในครั้งนี้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลแบบไม่มีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้

- | | |
|------------------------------|--|
| 1) นายเอื้อ ทรวงโพธิ์ | ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง |
| 2) นางกาญจน์ลักษณ์ สืบสุวรรณ | รองผู้อำนวยการโรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง |
| 3) นายวินัย ทองภูบาล | ครู คศ.2 โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง |
| 4) นายพล บางหนู | ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลท่าช้าง |
| 5) นายประเสริฐ อาจล้อม | ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้าง |
| 6) นายชัยฤทธิ์ เข้มทิศ | ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลช้างทอง |
| 7) นายสำเริง มาทองกลาง | ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลช้างทอง |
| 8) นายบุญรุ่ง ฤทธิ์พันธ์ | ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลช้างทอง |

ประเด็นหลักที่สัมภาษณ์คือความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนเป็นอย่างไร โรงเรียนและชุมชนมีผู้สนใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพอยู่มากน้อยเพียงใด เป็นใครบ้าง และหากจะดำเนินกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้ จะมีข้อแนะนำอย่างไรบ้าง ส่วนการศึกษาจากเอกสารได้ข้อมูลจากรายงานการดำเนินงานของโรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง แผนชุมชนของชุมชน แผนที่แสดงที่ตั้งของชุมชนที่เป็นพื้นที่ศึกษาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการดำเนินกิจกรรมการวิจัยให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

3.2 สำนวความรู่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการจัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู่

3.2.1 ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการสำวความรู่ที่เป็นประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวบุคคล เกี่ยวกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่รู่และสนใจเฉพาะบุคคล ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ได้แก่ ครู นักเรียนโรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง ผู้รู่และชาวบ้านในชุมชน ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการวิจัย โดยประมาณจำนวนบุคคลที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยไว้ดังนี้ ครูจำนวน 5 คน นักเรียน จำนวน 30 คน ชาวบ้านผู้รู่และสนใจเกี่ยวกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ หมู่บ้านละ 15 คน จำนวน 5 หมู่บ้าน โดยจะมีการ ชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมในงานวิจัย ให้ครู นักเรียน และชาวบ้าน รับทราบก่อนและจะขอรับอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมในงานวิจัยครั้งนี้

3.2.2 กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู่ระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู่ระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ซึ่งเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู่ หลังจากนั้นสำวความหลากหลายทางชีวภาพและความรู่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู่โดยกิจกรรมกลุ่ม จากเรื่องเล่าในชุมชน ค้นหาความรู่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน และค้นกรองความรู่ บันทึกข้อมูลความรู่ที่ได้ ดังกำหนดการต่อไปนี้

กำหนดการกิจกรรม

สำวความหลากหลายทางชีวภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ

เวลา	กิจกรรม ครั้งที่หนึ่ง
9.00-10.30 น.	1. ชุมนักปฏิบัติแห่งท่าช้างราษฎร์บำรุง - ปฏิบัติแล้ว...รู่แล้ว...อย่าลืมบันทึกไว้ - ใครเป็นใครในการจัดการความรู่ - ประโยชน์ของการจัดการความรู่ 2. ความหมายและคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพ
10.30-12.00 น.	สำวความหลากหลายทางชีวภาพและความรู่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ หมู่ที่ 3 ตำบลท่าช้าง
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-15.30 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู่โดยกิจกรรมกลุ่ม - เรื่องเล่าในชุมชน - ค้นหาความรู่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน
15.30 น.	เดินทางกลับ

เวลา	กิจกรรมครั้งที่สอง
9.00-12.00 น.	คัดกรองความรู้ ...เก็บเข้าคลังความรู้ - สรุปเรื่องราวความรู้ จากวันที่ 6 ตุลาคม 2551 - บันทึกข้อมูลความรู้
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-15.00 น.	สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ในเขตที่อยู่อาศัย หมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้าง
15.00-16.30 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่ม - เรื่องเล่าในชุมชน - ค้นหาความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน
16.30 น.	เดินทางกลับ

เวลา	กิจกรรมครั้งที่สาม
9.00-12.00 น.	คัดกรองความรู้ ...เก็บเข้าคลังความรู้ - สรุปเรื่องราวความรู้ จากวันที่ 7 ตุลาคม 2551 - บันทึกข้อมูลความรู้
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-15.00 น.	สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในเขตที่อยู่อาศัย หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 ตำบลช้างทอง
15.00-16.30 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่ม - เรื่องเล่าในชุมชน - ค้นหาความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน
16.30 น.	เดินทางกลับ

เวลา	กิจกรรมครั้งที่สี่
9.00-12.00 น.	ค้นกรองความรู้ ...เก็บเข้าคลังความรู้ - สรุปเรื่องราวความรู้ จากกิจกรรมครั้งที่สาม - บันทึกข้อมูลความรู้
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-15.30 น.	ระดมความคิด...เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ที่คาดหวัง
15.30 น.	เดินทางกลับ

เวลา	กิจกรรมครั้งที่ห้า
9.00-12.00 น.	ระดมความคิด...เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ที่คาดหวัง (หากมีเพิ่มเติม)
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น.	เดินทางกลับ

3.3 จัดทำชุดการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน

จากข้อมูลความรู้ที่ได้ นำมาจัดทำชุดการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน สำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ โดยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพิจารณา ร่วมกันในการกำหนดเนื้อหา แบ่งเนื้อหา จากนั้นให้ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำชุดการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน สำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจ

3.4 การจัดการความรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน

จัดกิจกรรมวิเคราะห์ SWOT ของการจัดการความรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน โดยมีผู้ร่วมวิเคราะห์คือ ผู้แทนของอาจารย์ นักเรียน และชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย พร้อมทั้ง ร่วมกันเสนอแนวทาง ในการดำเนินการจัดการความรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.5.1. แบบบันทึกข้อมูลความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ
- 3.5.2. กล้องถ่ายภาพ
- 3.5.3. เทปบันทึกเสียง
- 3.5.4. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6.1. สำนวณความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ จากชุมชนโดยผู้วิจัยและโดยการจัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อซักถามความรู้จากผู้รู้ในชุมชน

3.6.2. บันทึกความรู้ไว้ เป็นเอกสาร และภาพถ่ายประกอบ

3.6.3. การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเสนอแนวทางและเนื้อหาในการจัดทำชุดการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน

3.6.4. การสนทนากลุ่ม ระดมความคิด จากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการความรู้โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนและวิเคราะห์ SWOT สถานการณ์ของโรงเรียนและชุมชนในการจัดการความรู้